

A Médiatanács 1296/2017. (XI. 21.) számú határozatának kivonata

Tényállás

A Magyar Hírlap Online (www.magyarhirlap.hu) internetes sajtótermékben és a Magyar Hírlap című napilapban 2017. augusztus 9-én megjelent „Fekete földrész” című cikkben a szerző Afrika aktuális gazdasági-, politikai-, társadalmi nehézségeivel, és a földrész irányából Európát érő kihívásokkal, vélelmezett veszélyekkel foglalkozott.

A szöveg első három bekezdése Afrika nehézségeire utal, mindhárom bekezdésben megemlítve a kontinens lakosságát a múltban érintő rabszolga-kereskedelem és gyarmatosítás embertelenségét: „[Afrika] története a modern ember történetének legsötétebb fejezete”; „egy felfoghatatlan brutalitású tragédiasorozat nyomán az emberiség közös szegényfoltjává vált”; „közös értelmezési készlet, fogalom-készlet nincs ennek az iszonyatnak az elbeszélésére”; „játékonysági akciókkal próbálja történelmi lelkiismeret-furdalását csillapítani az európai fehér ember”.

Az ezt követő, jóval hosszabb szövegrészben a szerző a vázolt probléma okait magyarázza. Afrika népességének alakulásával kapcsolatban kifejti, hogy a nagy földrajzi felfedezéseket követően „a fehér ember évszázadokon keresztül roncsolta brutálisan Afrika demográfiai szerkezetét”; az észak-amerikai ültetvényes gazdálkodás munkaerő-szükségletének kielégítése céljából ebben az időszakban több tízmillió fekete-afrikait hurcoltak rabszolgaként Amerikába. Ez egyrészt leírhatatlan emberi szenvedésekkel járt, másrészt azt eredményezte, hogy Afrika népessége 1830 körül Európa népességének alig több mint egyharmada volt csak. E szövegrész végén olvasható a szerző hipotézise, miszerint száz év múlva ez a demográfiai folyamat ellenkezőjére fordul: Afrika népessége „az európai fehér ember akkorra várható összes létszámának nagyjából a húszszorosa” lehet.

Az írás harmadik részében előkerül egy összeesküvés-elmélet. Eszerint a világ meg nem nevezett, láthatatlan urai szándékosan idézték elő az afrikai népességrobbanást, amelynek az lesz az következménye, hogy embertömegek feleslegessé válnak, és Európába vándorolva fel fogja számolni a nyugati civilizációt. A cikk e harmadik részében megjelent: „a leállíthatatlan burjánzás [értsd: népességnövekedés] azonban most már tökéletesen feleslegesen ontja magából a globális veszélyes hulladékká tett embernek látszó tárgyak százmillióit, sőt inkább milliárdjait. (...) Így a túlburjánzó, a jövőben legfőképpen afrikai népesség tökéletesen feleslegessé vált, nincs és egyre kevésbé lesz, marad számára hely a Földön.” A szerző elképzelése szerint: „a nagy földrajzi felfedezéseknek nevezett brutális kirablás során a fehér embert használta fegyverként ez a főkonstruktor az összes többi civilizáció kifosztására és elpusztítására, most viszont ezt a bevándorlónak nevezett globális veszélyes hulladékot próbálja fegyverként használni az európai fehér ember maradékának felszámolására”. Az írás végkövetkeztetése: „Afrika tragédiája így válik most a fehér ember és az egész világ tragédiájává, s félő, hogy ma már ez a pusztító folyamat véglegesen visszafordíthatatlanná vált.”

A Médiatanács döntése

A médiatartalom-szolgáltató a cikk közzétételével megsértette a kirekesztésre alkalmas médiatartalmak közzétételét tiltó törvényi rendelkezést, ezért a Médiatanács a médiatartalom-szolgáltatót 75 000 Ft bírsággal sújtotta, valamint a jogsértés tényére utaló közlemény közzétételére kötelezte.

A Médiatanács döntésének indokai

1. Az Smtv. 17. § (2) bekezdésének megsértése

A vizsgált médiatartalom (interneten, illetve nyomtatásban megjelenő újságcikk) olyan témát érintett (bevándorlás), amely a teljes demokratikus nyilvánosságban érdeklődésre tartott számot. Az ilyen, közügyekre vonatkozó tartalmak vizsgálatakor – egymással versengő jogok és érdekek esetében – a vélelem a sajtószabadság elsőbbsége mellett szól, és a közéleti vita korlátozásához nyomós társadalmi szükséglet kell.

A médiatartalomban azonosítható közösség – a *„most már tökéletesen feleslegesen ontja magából a globális veszélyes hulladékká tett embernek látszó tárgyak százmillióit, sőt inkább milliárdjait”* és a *„most viszont ezt a bevándorlónak nevezett globális veszélyes hulladékot próbálja fegyverként használni az európai fehér ember maradékának felszámolására”* tagmondatok alapján – az Afrikából Európába érkező bevándorlók közössége.

A „bevándorlók” mint közösség azonosítása kapcsán elmondható, hogy maga a szerző is homogén, a külvilág számára érzékelhető, csoportképző tulajdonsággal bíró közösségként kezelte az afrikai bevándorlókat. A „közösséget” nem csak saját tagjai meglévő közös vonásai, hanem a velük szemben állóktól való megkülönböztetethez való is egybekovácsolhatja, jogi értelemben közösséggé teheti. Egy csoport létehez nem szükséges, hogy minden tagjának valamennyi lényeges, személyiségét meghatározó tulajdonsága megegyezzen, elegendő, ha van olyan, a „külvilág” számára is érzékelhető közös tulajdonságuk, személyiségjegyük, amely eléggé lényeges és fontos ahhoz, hogy közöttük kötőerőt képezzen, és őket így csoportná tegye. Ezt az álláspontot a vonatkozó bírósági joggyakorlat is megerősítette, megállapítva, hogy nemcsak valamely meglévő közös tulajdonság, hanem a társadalom általi észlelés alapján is lehet társadalmi csoportot alkotni (Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak 17.K.31.574/2017/4. sz. ítélete).

Ezt a közösséget a szerző az európai társadalmakra veszélyes, az európai civilizációt (a jövőben) felszámoló csoportként írta le, tagjait tárgyakká, illetve veszélyes hulladéknak nevezte. Emellett a többségi társadalomtól – így elsősorban az európai társadalmaktól – való különállásukat igyekezett elérni, illetve arra alkalmas volt, hiszen nemcsak „globális veszélyes hulladék”-nak minősítette az általa csak „embernek látszó tárgyként” aposztrofált lakosságot, de azt is állította, hogy gyakorlatilag teljes mértékben feleslegessé is váltak, nincsen számukra hely a Földön.

A szerző végül a napjainkban is zajló bevándorlási hullámmal (legalábbis annak Afrikából érkező áradatával) hozta összefüggésbe az előzményként kifejtetteket: az írás szóhasználatával, kifejezőmódjával élve, a „globális veszélyes hulladékká tett embernek látszó tárgyak” (egy feleslegessé vált népesség) az európai társadalmak számára bevándorlók tömegeiként, veszélyként jelentek meg.

Mivel a cikk az afrikai bevándorlókat homogén csoportként kezelte, a fentiekben kifejtettek alapján alkalmas lehetett e csoport valamennyi tagjával kapcsolatos megítélés, sztereotip gondolatok, vélemények kialakítására, illetve felerősítésére, ebből adódóan pedig velük szemben ellenséges, kirekesztő érzelmek kialakulását eredményezhette. Azáltal ugyanis, hogy a szerző az afrikai népességet alacsonyabb rendűként ábrázolta, tagjait a tárgyakkal azonosította, akik nemcsak veszélyt jelentenek, de egyenesen feleslegessé is váltak, és jelentős részük Európa felé vette az irányt, az érintett közösség elszigeteltsége, a társadalom egyéb rétegeitől való idegensége, különállósága mellett foglalt állást, illetve amellet érvelt.

A jogsértés megítélése szempontjából irreleváns, hogy – a médiatartalom-szolgáltató szavaival – *„a bevándorlás korunk világszerte egyik legnagyobb problémája”*, vagy az afrikai

bevandorlók „társadalmi beilleszkedése sok esetben kudarcot vall, sőt számtalan hír jelenik meg az illegális bevándorlók által elkövetett bűncselekményekről”.

Ezen érvek kapcsán kiemelendő, hogy a cikkben érintett téma vitathatatlanul valós jelenkori probléma, ezért önmagában a témaválasztás nem eredményezheti a sajtószabadság korlátozását. Egy-egy példa alapján ugyanakkor általánosítva tárgynak vagy veszélyes hulladéknak titulálni az Afrikából érkező bevándorlók teljes közösségét, a véleménynyilvánítás olyan formája, amely nem egyeztethető össze a demokratikus nyilvánosság szabta jogi keretekkel. Az ehhez hasonló, egész Európa tekintetében valós megoldásra váró – egyszerre gazdasági, társadalmi és kulturális – problémák bemutatása során a sajtószabadság érvényre juttatása kiemelt jelentőséggel bír. Hangsúlyozandó, hogy nem az írás témája, hanem annak feldolgozásmódja, illetve azon üzenete adott okot a jogsértés megállapítására, amely szerint az afrikai népesség egy „feleslegessé vált” homogén közösség, akik számára „nincs és egyre kevésbé lesz, marad hely a Földön”, például Európában.

2. Az Smtv. 17. § (1) bekezdés érvényesülésének vizsgálata

A rendelkezés az Smtv.-beli gyűlöletkeltés az erőszak érzelmi előkészítését, az erőszakos konfliktusmegoldásra való buzdítást jelenti, ilyen hatást azonban az írás az olvasóból nem válthatott ki.

A véleménynyilvánítás szabadságából adódóan a bevándorlás okozta állapotokkal, társadalmi problémákkal, feszültségekkel kapcsolatos vélemény korlátozás nélkül megjelenhet bármely médiatartalomban, feltéve, hogy nem hordoz gyűlöletkeltő tartalmat, azaz nem ösztönöz a demokratikus eszméktől idegen, érzelmek által vezérelt megoldási módokra.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatából ismert tétel ugyanis, hogy a véleménynek tartalom alapú korlátja nincs, a véleménynyilvánítás szabadsága kiterjed a sértő, bántó, szélsőséges álláspontok közzétételének lehetőségére is.

A cikk, noha alkalmas volt az afrikai bevándorlók közösségének kirekesztésére, nem érte el a gyűlöletkeltésnek az alkotmányos és a hatósági gyakorlatban meghatározott szintjét. Érvelésével, a jövőre vonatkozó elképzeléseinek, aggályainak ismertetésével a szerző elsősorban a befogadók gondolkodására próbált hatni, amely sértő lehetett ugyan az adott közösség tagjaira nézve, azonban önmagában nem tekinthető a gyűlöletérzet kiváltására alkalmasnak.

Az eljárás tárgyát képező cikk valós történelmi előzmények bemutatásán keresztül ismertette a szerző álláspontja szerint Afrikában jelenleg felmerülő demográfiai problémákat, azok várható káros következményeként pedig saját vízióját vázolta. Az írás arra mutatott rá, hogy a „fehér ember” évszázadokon átnyúló káros tevékenysége milyen eredményekre vezetett az ezt elszenvető afrikai kontinens népessége számára, és ez miként hathat vissza a jövőben Európára. Önmagában e „forgatókönyv” felvázolása nem volt alkalmas arra, hogy a befogadóban mindennemű racionalitást nélkülöző, kizárólag érzelmi alapokon nyugvó gyűlöletet, ellenséges indulatokat váltson ki az érintett közösséggel szemben.

A fentiekre tekintettel a médiatartalom-szolgáltató a nem sértette meg az Smtv. 17. § (1) bekezdését.